

bilimname XLI, 2020/1, 413-442
Geliş Tarihi: 10.01.2020, Kabul Tarihi: 01.05.2020, Yayın Tarihi: 15.05.2020
doi: <http://dx.doi.org/10.28949/bilimname.673105>

SİMÜLASYON, GERÇEKLİK VE HİPERGERÇEKLİK KAVRAMLARINDAN İSLAMİ EVLİLİK SİTELERİNİ OKUMAK

© Mahmut AKGÜL^a

Öz

Bu çalışma Jean Baudrillard'ın Simülasyon Kuramı'ndan yola çıkarak muhafazakâr toplumlarda dini referanslara göre işleyen evlilik sürecinin dijital ortamlara taşınarak sanallaştırılmasına odaklanmaktadır. Postmodern çağın en önemli düşünürlerinden Baudrillard kuramında; gerçeğin bir daha geri gelmemek üzere yok olup gittiğini, her şeyin hipergerçekleştiğini ve gerçeğin yerini aldığını ileri sürmekte; bu yok oluş sürecinin sorumlularından biri olarak da medyayı göstermektedir. Medya gerçek olan her şeyi sanallaştırmakta ve gerçekmiş gibi algılanmasını sağlamaktadır. Medyanın bu karşı konulamaz simüle etme yeteneği değişimlere daha dirençli olan geleneksel ve muhafazakâr toplumlarda bile değişimi kaçınılmaz kılmaktadır. Muhafazakâr toplumlar gerek ihtiyaçların doğurduğu zorunluluklardan gerekse değişimin kaçınılmaz olmasından dolayı medyayı hayatlarına entegre etmekte ve bu yeni gerçeklik tarzını benimsemektedir. Özellikle yeni medya teknolojileriyle toplumsalın kılcal damarlarına kadar nüfuz etmeye başlayan sanal gerçeklik, dini referansları, geleneksel kurumları ve kültürel normları da soyutlamakta ve kendinin bir parçası haline getirmektedir. Günümüzde İslami kurallar dahilinde evlenmek isteyen kullanıcılar için tasarlanan yeni medya ortamları söz konusu sanallaşmanın en tipik örneği niteliğindedir. Artık kültürel kodlar ve dini referanslar gerçek bağlamından kopararak sanal mekanlara taşınabilmekte, bu sayede muhafazakâr kullanıcıların-melez bir form sunsa da-dini çekinceleri minimize edilmeye çalışılmaktadır. Bu realite göz önünde bulundurularak ele alınan çalışma, İslami usullere göre yapılan evliliklerin sanal ortamlarda nasıl gerçekleştiğini betimlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada yeni nesil bir araştırma yöntemi olan Netnografiden yararlanılmış ve katılımcı gözlem yoluyla veri seti oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular incelendiğinde dini veya kültürel referansal kodların sanal ortama mutasyon geçirerek taşındığı gözlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Yeni Medya, Jean Baudrillard, Simülasyon, Hipergerçeklik,

^a Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi, habercimahmut@gmail.com

İslami Evlilik.

READING THE ISLAMIC MARRIAGE SITES BY THE CONCEPTS OF SIMULATION, REALITY, AND HYPERREALITY

This study focuses on the virtualization of the marriage process that progresses based on religious references in conservative societies by bringing to digital media with reference to Jean Baudrillard's Simulation Theory. Baudrillard who was the most leading philosophers of the postmodern era, asserts that the truth has vanished never to return and that everything has become hyperreal and has been replaced by the truth citing the media as one of those responsible for the process of extinction. Media virtualizes every real thing and enables them to be perceived as real. This irresistible simulation ability of the media makes the change in traditional and conservative societies that are more resistant unavoidable. Conservative societies integrate the media into their lives because of both obligations arising from the needs and the change being unavoidable; and finally, they adopt this new reality style. Virtual reality that has started to pass through the capillaries of the societies via new media technologies isolates religious references, traditional institutions, and cultural norms and makes them a part of itself. Media environments that are designed for users who want to marry within Islamic rules are the most typical examples of related virtualization today. Cultural codes and religious references can be carried to virtual spaces by separating from the true context now; by this means, the religious drawback of conservative users, in spite of a hybrid form, is tried to be minimized. This study that is conducted by considering this reality aims to describe how marriages based on Islamic rules are realized on virtual platforms. Netnography that is a new generation research method was utilized; the data set was established by participant observation technique. When the findings were examined, it was observed how religious or cultural referential codes were carried into the virtual environment after mutation.

[The Extended Abstract is at the end of the article.]

Giriş

İçinde bulunduğumuz postmodern çağın en önemli özelliklerinden biri, maddi gerçekliğin ötesine geçen aşkın bir dünya ve bu aşkınlığa uygun toplumsal kurumların hayatı şekillendirmesidir. Günümüzün postmodern insanı, toplumsal yaşam içerisinde bu gerçek ötesi aşkınlığı içselleştirmiş olarak, gerçeklik ile gerçekliğin temsili arasındaki mesafenin açılmasını umursamadan yaşamını sürdürmektedir. Bu bağlamda gerçeklikle

gerçekliğin temsili arasındaki ilişkiye odaklanan ve postmodern çağın en önemli düşünürlerinden biri olarak Baudrillard, maddi gerçekliğin gerek fiziksel gerekse de kavramsal olarak ortadan kalktığını, yerini ise sanal bir gerçekliğin aldığını ileri sürmektedir. Geliştirdiği Simülasyon Kuramı'yla Baudrillard'a göre, dünya artık modeller aracılığıyla türetilen ve gerçeğin simülatif temsili olan sanal bir gerçeklikten ibarettir. Baudrillard gerçeğin, sonsuz bir şekilde üretilip çoğaltılması nedeniyle yok edildiğini ileri sürmekte ve bu yok ediliş sürecini "gerçeğin tüm göstergelerine sahip, gerçeğin tüm aşamalarına kısa devre yaptıran kusursuz, programlanabilen, göstergeleri kanserli hücreler gibi çoğaltarak dört bir yana savuran bir makineye" (2016b:15) benzetmektedir. Makine düzeninde kusursuz bir şekilde çalışan, kimsenin fark etmediği bir zamanda ve kimsenin fark etmediği bir şekilde yok edilen gerçeğin yerini ise bundan böyle her türlü düşsel ve gerçek ayırımından yoksun, yalnızca aynı yörünge çevresinde dolanan modellere dayalı ve farklılık simülasyonu üretiminden ibaret hipergerçeklerin (2016b:15) aldığını ileri sürmektedir. Simülakrların ürettiği bu hipergerçeklik bir hakikatten bahsetmeyi imkânsız kılmaktadır.

Simülasyon kuramındaki aktörlerin belki de en önemlisi kitle medyasıdır. Kitle medyasının üretilen dünyaya pompaladığı yapay değerler nedeniyle hakikatin yok oluş sürecinin hızlandığını vurgulayan Baudrillard'a göre gerçek imgeler ve değerler, teknolojinin de yardımıyla sistematik olarak yok edilmektedir. Sayısal teknolojiye geçişle birlikte, imgeler ve değerler toplumsal işleyişin en önemsiz unsuru haline gelmişlerdir. Çünkü "zihinsel evren ve düşüncenin ulaşabildiği her yer sonunda sayısallaştırılmaya boyun eğebilir" (2012a:18-21). Dolayısıyla, kitle medyasının kişiselleşmesi, tüketicilerin aynı zamanda içerik üreticisi konumuna yükselmesi sonucu söz konusu sayısallaşma toplumun kılcal damarlarına kadar nüfuz edebilmektedir. Zaten yeni iletişim teknolojileri, gerçeklik yitimini başka bir boyuta taşımayı misyon edinmiş gibi kullanılmaktadır. Özellikle Web 2.0 teknolojisiyle birlikte yaşanan ara yüz devrimi, dünyanın sanal ve simülatif bir evrene dönüştüğü gerçeğini perçinlediği gibi, Baudrillard'ın görüşlerinin de daha anlamlı hale gelmesini sağlamıştır. Bu yeni nesil iletişim teknolojisinin duyguları bile sayısallaştırıp gerçeklikten koparması, soyut değerlerin bile yavan göstergelere dönüşmesi Baudrillard'ın haklılığını perçinlemiştir.

Buradan yola çıkarak kaleme alınan bu çalışma, yeni iletişim teknolojilerinin geleneksel kodları değiştirdiği, dönüştürdüğü, sanallaştırdığı ve gerçek bağlamından kopardığı düşüncesinden hareketle, bu teknolojilerin internet ortamındaki yansımalarından biri olan çevrimiçi

evlilik sitelerinin incelemesini kapsamaktadır. Bu noktada muhafazakâr ve gelenekçi insanların gelenekselliği ve muhafazakarlığı daha yoğun yaşadığı ön kabulünden hareketle, din gibi dışarıdan gelen değişim baskılarına kapalı bir kavramın yukarıda sözü edilen değişim ve dönüşüm süreçlerinde nasıl bir rol oynadığını anlamak amacıyla İslami evlilik sitelerine odaklanılmıştır. Bu bağlamda çalışmada www.gonuldensevenler.com, www.elitislamievlilik.com ve www.zevac.merihnet.com siteleri mercek altına alınmış ve Netnografik yöntemle veriler toplanmıştır. Çalışmada Netnografik bir veri toplama biçimi olan ‘pusucu gözlem’ tercih edilmiş ve toplanan veriler oluşturulan temalar bağlamında irdelenmiştir.

A. Simülasyon, Gerçeklik ve Hipergerçeklik

Baudrillard’ın Simülasyon Kuramı postmodern çağın en sıra dışı çıkışlarından biri olarak dikkat çekmektedir. Simüle etmek, simülakr ve simülasyon kavramları kuramın anahtar kavramları konumundadır. Simüle etmek, gerçek olmayan bir şeyi gerçekmiş gibi sunmak, göstermeye çalışmak; simülakr, orijinali olmayan bir kopyanın kopyası olmakla birlikte gerçeklik olarak algılanmak isteyen görünüm (Cevizci, 1999: 775-776), simülasyon ise olmayan bir şeyi var gibi göstermektir. Yani gerçeğin tüm göstergelerine sahip olduğu halde, gerçeğin kendisi olmayandır. (Adanır, 2008: 14). Baudrillard, kavramların yukarıda tanımlanan epistemolojik yüklerini mutasyona uğratarak tartışmayı daha da karmaşık hale getirmektedir.

O’na göre simülasyon “gerçek”in bir benzeri olmadığı gibi “gerçekmiş gibi” yapan hali de değildir. Baudrillard simülasyonu açıklamak için hasta örneğini verir. Hastalık taklidi yapan kişinin yatağa uzanıp önce çevresindekileri hasta olduğuna inandırmaya çalıştığını vurgular. Hastalık simülasyonu içinde bulunan kimse “miş” gibi yapmakla kalmayarak, kendinde çeşitli hastalık semptomlarını bularak, çevresindekilerden önce kendisini hastalığına inandırdığını belirtir. O’na göre “miş” gibi yapmak, bir şeyin gerçekte olduğu şey olmadığını anlatmaktır. Bunun için de “miş” gibi olanın gerçek’e bakarak ayırt edilebileceğini belirtir. Diğer taraftan simülasyonun, gerçek ile sahte, gerçek ile düşsel arasındaki farkı ortadan kaldırdığını ileri sürer (2016b: 15-16). Gerçek ile sahte, gerçek ile düşsel arasındaki çizgilerin de tamamen kaybolmasıyla gerçek bir daha kendisine ulaşılamayacak biçimde yok olmuştur. Bu noktada Baudrillard, şu temel soruyu sormaktadır: “gerçek dünyayı yok ettiğimize göre, geri kalana ne diyeceğiz?” Sorunun çözümünde “hiper-gerçeklik” kavramı anahtar rolünü üstlenir. Baudrillard’ın kendi tanımıyla, bir köken ya da bir gerçeklikten

yoksun gerçeğin, modeller aracılığı ile türetilmesi hipergerçeklik diye adlandırılmaktadır. O'nun bu kavramı geliştirmesinin amacı ise, günümüz dünyasının gerçek bir toplum olmadığını, gerçekliğin veya hakikatin yerini sembollerin, imajların ve sanal bir gerçekliğin aldığını ifade etmek istemesidir. (Güzel, 2015: 69). Yani gerçek olarak addedilebilecek her şey artık hipergerçeklik halini almıştır. Ne gerçekleştirme ne de idealleştirme yalnızca ve yalnızca hipergerçekleştirme vardır (Baudrillard, 1991: 57). Hipergerçekleşme sürecinde artık gerçek bir nesneye gerek de kalmamıştır, çünkü bu nesnenin görüntüsü sayısal bir şekilde üretilebilmektedir (Baudrillard, 2012a: 19). Günümüz Postmodern çağın insanı da zaten sayısız kez tekrar üretilen bu tasarımları tüketmektedir. Zira istese de söz konusu hipergerçeklikten kopup gerçekliği elde etmesi mümkün değildir (Baudrillard, 2005: 68). Elde edildiği sanılan şey ise yine hipergerçekçi tasarımcıların anlam ve çekiciliğini yeniden canlandırma sürecinde yok edip gerçeğe benzettikleri hipergerçektir (Baudrillard, 2016a: 43). Bahse konu hipergerçeklik evresine geçişin ise belirli aşamaları vardır. Zira imgeler ve göstergeler dört evrede şekillenmektedir. Birinci aşamada derin bir gerçekliğin yansıması olan imge olumlu bir nitelik taşır. İkinci evrede derin bir gerçekliği değiştiren ve gizleyen imge, kötü bir niteliğe sahiptir. Gerçeği çarpıtmaya başlar. Üçüncü evrede imge gerçekliğin yokluğunu gizlemeye başlar. Dördüncü evrede ise gerçeklikle imge arasında hiçbir ilişki yoktur. İmge yalnızca kendi kendinin simülakrı durumundadır (Baudrillard, 2016b: 20). Yani gerçekliğin yeri işgal edilmiş ve sembolik bir topluma geçilmiştir artık. Bu toplum, sembollerle göstergelerin gerçek olan şeylerle hiçbir ilişkisinin kalmadığı, insan ilişkilerinin bile sadece sembolik ilişkiler olup çıktığı bir simülakrum ya da taklitler toplumdur (Güzel, 2015: 69). Söz konusu taklitler toplumu her türlü illüzyonun köküne kibrit suyu döken, teknoloji ürünü yapay bir dünyadır. Bu öylesine gerçek, hipergerçek, işlemsel ve programlanmış bir dünyadır ki, gerçek olmasına bile gerek yoktur. Ya da tek gerçek dünya budur, bundan başka bir dünya yoktur, dolayısıyla bir alternatifi olması söz konusu değildir (Baudrillard, 2015: 30). Kusursuz işleyen teknolojinin esiri olan postmodern toplum, tamamen belirsiz bir ortama doğru sürüklenmekte, tüm gerçeklik, kod ve simülasyona özgü hipergerçeklik tarafından emilmektedir. Artık yaşamı eski gerçeklik ilkesinin yerini alan bir simülasyon ilkesi belirlemektedir. Zira insanlığın ereklerini yitirince modellerin belirlediği bir yeniden-üretim süreci içine girdiği bilinmektedir (Baudrillard, 2016a: 3). Bu yeniden üretim sürecinde her şey sembolik düzeyde gerçekleşmektedir. İnsan ilişkilerinin yanı sıra insani ihtiyaçlardan gündelik yaşamsal tüketimlere kadar her şey birey için

kurgulanıp hazırlanmakta ve tüketilmesi zorunluymuş gibi sunulmaktadır. Dolayısıyla sadece gerçek dünya değil; gerçek gereksinimlerle sahte gereksinimler arasındaki fark da ortadan kalkmaktadır. (Baudrillard: 2013: 68). Bu haliyle de mevcut dünyanın bir görünümü, hatta bütünsel bir illüzyon düzenine ait olduğu söylenebilir, çünkü bu dünyayı tüm bütünselliği içinde yeniden canlandırabilmek olanaksızdır. (Baudrillard, 2015: 28). Canlandırma düşüncesi ise ütöpik ve ulaşılmaz bir rüyadan ibarettir.

B. Simülasyon Kuramı ve Yeni Medya

Gerçek tanımlanırken zaman zaman maddi gerçekliğe, zaman zaman da ideal gerçekliğe doğru gidilir. Nietzsche nasıl ki hem idealin hem de gerçeğin yitiminden bahsediyorsa, Baudrillard da Simülasyon Kuramı'nda bu ikili yapının giderek birbirine dönüştüğünü söyler ve gerçeğin yitimini vurgular. Burada ilk akla gelen şey, medyanın gerçeğin yok oluş sürecindeki rolüdür (Öngen, 2017: 4). Zira kuramın en önemli bileşenlerinden birisi şüphesiz ki medyadır. Baudrillard'a göre simülasyon toplumunun temel üreticisi durumunda olan medya; günlük yaşamda imajlar, işaretler ve kodlar üreten ana simülasyon makinesidir. Postmodern insan da bu dev simülatörün ürettiği meta işaretleri, medya gösterileri, taklit ve temsil süreçlerinden oluşan bir dünyada hapsedilmiş bulunmaktadır ki, kendisine bir kod düzeni içinde verilen gerçeğe ulaşması mümkün değildir (Şaylan, 2002: 247). Medya ve enformasyon ağlarıyla sanallaşan toplumda taklitler, imajlar ve kodlar gündelik hayata egemen olmuş ve toplumsal gerçekliği oluşturan asli unsur haline gelmiştir. Sanalın yayılması, gerçek uzamı ve bizi çevreleyen her şeyi eşi görülmemiş bir biçimde ıssız, çorak bir ortama dönüştürmüştür (Baudrillard, 2002a: 61). Sanal gerçeklik toplumsal hayatı öylesine kuşatmıştır ki artık bireylerin toplumsallaşma düzeyleri bile medyayla olan ilişkisiyle doğru orantılı hale gelmiştir. Yani artık kitleler sürekli bir iletişim bombardımanı altındadırlar ve yine Baudrillard'ın deyişiyle "günümüzde toplumsallaşmayı belirleyen şey kuramsal sınırlar değil, haber miktarıyla iletişim araçlarının karşısında geçirilen saatlerdir" (1991: 22). Bu yönüyle medya bir içerik taşıyıcısı olarak değil; sahip olduğu biçimler ve yol açtığı sonuçlar doğrultusunda toplumsal bir ilişki kurulmasına hizmet etmektedir (Baudrillard, 2009: 210). Toplumsal ilişkilerin kurulumundaki rolüyle de içerik ve enformasyon aktarımı yapan teknik boyutunu aşmaktadır.

Kavramların içlerinin boşaltılmasında, gerçeğin yerini sanallığa bırakmasında, her şeyin görüntüden ibaret, cansız bir yapıya, yani

simülasyon evrenine dönüşmesinde başat rol üstlenen yeni medya araçları, bu değişim sürecine medya tüketicilerini de dahil etmektedir. Postmodern insan, yeni medya ortamlarının kendisine sağladığı teknik imkânlarla sanal gerçekliğin üretim sürecinde yer alabilmekte ve gerçeğin daha da ulaşılmaz bir hale gelmesine katkı sağlamaktadır. Bu katkıyı da büyük bir gönüllülükle yapmaktadır. Çünkü çok gelişmiş bir teknolojik düzeye sahip modern toplumun ürettiği “sentetik” jestlerin, geleneksel toplumların ürettiği ve bedensel katılımı gerektiren jestlerden daha üstün olduğu düşünülmektedir (Baudrillard, 2010: 71-72). İnsanın, teknoloji kullanım düzeyiyle gelişmişlik düzeyi arasındaki doğrusal orantıya olan inancı, kendi gerçek benliğini de kendi eliyle yok etmesine yol açmaktadır. Artık her şey geleneksel üretimden uzak, hormonlu ve sentetiktir. İnsanlar çok boyutlu animasyon teknolojisiyle yeni medya ortamlarında, gerçek dünyayla ayırt edilemeyecek kadar gerçekçi bir dünya görselleştirebilmektedir. Bu artık her türlü illüzyonu aratır nitelikte teknoloji ürünü yapay bir dünyadır. Öylesine gerçekçi bir dünyadır ki, gerçek olmasına bile gerek yoktur. Ya da tek gerçek dünya budur, bundan başka bir dünya yoktur, dolayısıyla bir alternatifi olması söz konusu değildir. (Baudrillard, 2015: 30). Bu sahte gerçekliği üreten insanlar bile kendi gerçeklikleriyle hakiki gerçekliği ayırt edememektedir. Artık ünlü bir aktörün yerine oynayabilecek kopyası üretilebiliyorsa bunun nedeni, bu oyuncunun farkına bile varmadan uzun bir süreden bu yana kendi rolüne, kopyalanmadan önce kendi kopyasına dönüşmüş olmasıdır (Baudrillard 2012b: 43-44). Yeni medya teknolojilerinin kullanıcılarına sunduğu sınırsız evren öylesine içselleştirilmiş, öylesine gerçeğin yerini almıştır ki bireyler artık bu evrende oluşturdukları benlikleri, kimlikleri ve donanımlarıyla gerçek hayatı düşünmekte, gerçek dünyayı sanal evrendeki benliklerine göre yorumlamaktadırlar.

Kullanıcıların, yeni medya ortamlarında oluşturdukları yeni kimliklerinin belki de en dikkat çekici defosu, kusursuz oluşlarıdır. Kurgusal içeriklerle temsil edilen postmodern insanın simülasyonu kodlar ve göstergelerdir. Kodlarla temsil edilen bireyler kendilerini idealize ederek sunarlar. Dolayısıyla kusurlardan yoksundurlar. Bu kusursuzluk hali hipergerçekliklerin gerçekliğin kusursuzluğundan yoksun olması şeklinde ifade edilir. Zira saf gerçeklik kusurludur. (Metin ve Karakaya, 2017: 117). Kullanıcılar bir yandan idealize ettikleri benlikleri sayesinde varoluşsal problemlerini hallederken, öte yandan da her türlü gerçekliğin, en başta da kendi gerçek benliğinin yok oluş sürecini hızlandırmaktadır. Bireyler kendi gerçek kimliklerini sanal kimliklerinin yok etmesine haz duyarak rıza göstermektedirler. Sanal, avını bekleyen bir avcı, bir yırtıcı hayvan gibi

gerçeği ortadan kaldırmaktadır. Bu, nesnel gerçeklikle başlayan bütünleyici bir sürecin beklenen sonucudur. (Baudrillard, 2002b; 2, 2015: 23-24). Günümüzde artık sanal teknolojilerin yardımıyla toplumlar sanal değil gerçek bir yaşantı sürdürdüklerine inandırılmaya çalışılmakta ve bu uğurda muazzam bir çaba, enerji ve para harcanmaktadır (Adanır, 2016: 53). Söz konusu çabaların da başarılı olduğunu söylemek mümkündür. Zira artık sanal olanın gerçekliğine inanılmaktadır. Oysa sanallık düşüncenin izlerini çoktan sanal olarak bulandırmış durumdadır. Bir sineğin, kendisinin uzamına son veren şeyin ne olduğunu imgelememesi gibi sanallığın son verdiği gerçekliğin imgenememesi bu realitenin sağlaması gibidir (Baudrillard, 2002a: 110). Artık gerçeğin tasvir edilemediği gerçek ötesi bir çağ yaşanmaktadır. Fiziksel mesafelerin ortadan kalktığı, görme biçimlerinin yeni medya teknolojileri tarafından biçimlendirildiği, zaman ve mekan gibi kavramların evrim geçirdiği bu çağda (Özgül, 2012: 4529; Eroğlu, 2014: 45) zaman ve mekan algısını yeniden yorumlama ihtiyacı da (Baudrillard, 2015: 70-71) gün gibi ortada durmaktadır. Zira içinde bulunduğumuz sanal dünyanın geri dönüşü olmayacak gibi görünmektedir. Dolayısıyla söz konusu simülasyon evreninde gerçekliğin yeniden anlamlandırılması bir ihtiyaç gibi durmaktadır.

C. Gerçekliğin Hipergerçek Hali: Evlilik Siteleri

Gelişen teknoloji ürünlerinin, sadece işlevsel oldukları alanda dönüşüme yol açmakla kalmadığı, toplumsal pratiklerin tamamına etki ettiği bilinen bir gerçektir. Tarihte ağır topların icadı sadece savaşın galibini belirlemekle kalmayıp, toplumsal örgütlenme biçimini değiştirmesi, buhar makinasının seri üretimi artırıp kâr marjını yükseltmekle kalmayıp toplumsal sınıfların yeniden tanımlanmasını gerekli hale getirilmesi bu gerçeğin ilk akla gelen örnekleridir (Peltekoğlu, 2012: 3). Günümüzde de bu gerçeklik devam etmektedir. Hayatımıza giren her “yeni” teknolojinin meydana getirdiği değişim, sadece kendi kullanım alanıyla sınırlı değildir. Domino etkisi oluşturarak toplumsal pratiklerin tamamına doğrudan veya dolaylı, az ya da çok yansımaktadır. Yakın dönemin en önemli gelişmelerinden biri olan yeni medya teknolojileri de tam olarak yukarıda tarif edildiği gibi toplumsal hayatın her alanına nüfuz etmektedir. Eğitimden eğlenceye, bilimsel bilgiden yemek tariflerine kadar kullanıcıya her türlü imkânı sınırsızca sunan yeni medya teknolojilerinin sağladıklarından biri de sanal çöpçatanlık ile evlilik kurumu tesisidir. Günümüzde artık insanlar uzun süreli birliktelik ve evlilik kurumunun tesisi sürecinde yeni medya ortamlarından da yararlanmaktadır. Yeni medya ortamlarının kullanıcılarına, görseli kullanma biçiminde kurgusal benlikler yaratmaya

kadar birçok özgürlük sunması, tüketicilerin de ideal ve beğenilme olasılığı yüksek kimlikler inşa etme olanağı vermesi, söz konusu ortamları aile kurmaya giden süreçler için cazip hale getirmektedir. Zira insani ilişkilerde söz konusu donanımların taraflarda olup olmadığı, ilişkiye yön verebilmektedir. Yapılan araştırmalar da bu yargıyı destekler niteliktedir. Kullanıcıların, yeni medyanın sağladığı sınırsız özgürlüklerden yararlanarak gerçek görüntülerinden daha kusursuz ve ideal görünebilmek için fotoğraflarını ve görsellerini restore ettiği (Ellison, Heino ve Gibbs, 2006: 418-419) bilimsel olarak da ortaya konmuştur. Kısayı uzatmak, kiloluyu zayıf göstermek söz konusu müdahalelerin ilk akla gelenleridir. Tüm bu kullanım avantajlarının da etkisiyle dünyada her yıl milyonlarca kişinin bu tip bir çöpçatanlık sitesi üzerinden karşı cinsle iletişime geçtiği yapılan araştırmalarla ortaya konmaktadır. Pew Research Center'ın online arkadaşlar ve evlilik eğilimleriyle ilgili Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleştirdiği araştırmanın raporu söz konusu görüşü desteklemektedir. Rapor, ABD nüfusunun yüzde 15'inin tanışma ve eş bulma amacı ile bu gibi ortamları kullandığı; evli olan Amerikalı çiftlerin yüzde 5'inin ise eşleri ile evlilik siteleri ve/veya uygulamaları aracılığı ile tanıştığını ortaya koymaktadır (Smith ve Anderson, 2016).

Son yıllarda sanal evlilik platformlarından yararlanma eğilimleri Türk toplumunda da görülmeye başlanmıştır. Geleneksel kodların gündelik hayat üzerindeki dominant etkisi söz konusu platformların Türk toplum yapısına göre evrilmesine ve çeşitlenmesine neden olmuştur. Günümüzde Türkiye'deki evlilik sitelerinde "İslami" ve "Ciddi" gibi tematik vurgulamalarının bulunması da söz konusu geleneksel yapının teknoloji kullanım motivasyonlarına bile etki ettiğini ortaya koymaktadır. Var olan yeni medya ortamları, inanç pratiklerine göre yeni alanlar oluşturmak için altyapı sağlayıcı hizmeti görmektedir. Özellikle "İslami" evlilik siteleri kişilerarası iletişimi sınırlayan dini ve kültürel referansları aşma noktasında alternatif bir kanal sunmaktadır. Bireylerin evlilik sitelerine yönelmesinin, gerçek mekânların yerine sanal ortamları tercih etmesinin, geleneksel yaşam ve inanç pratiklerine uygun sosyal mekân eksikliğinden kaynaklandığı yapılan araştırmalarla da teyit edilmiştir (Pala, 2015: 83). Yeni medyanın sağladığı yeni mekânlar, inanç pratiklerine uygun hale getirilebildiği gibi evlenme sürecinin erken safhasında bulunan geleneksel süreçleri önemli oranda ikame etmekte ve gerçekte uygulanması gereken ritüellerin bir kısmını da sanallaştırmaktadır. Bu sanallık kullanıcıların da işine gelmektedir. Zira hayatını dini yasalara göre dizayn eden bireyler için inancını ihlal etmeden etkileşime girebileceği bir mekan, belki de bir fırsattır

(Casey, 2001: 39-40). Bu bağlamda Campbell'in ağ dininin beş temel özelliğinden birini "çok mekanlı gerçeklik" olarak kabul etmesi de (2012: 64) tesadüfi değildir.

Özellikle sekülerleşme ve rasyonelleşme eğilimlerine rağmen aile ve evlilik gibi alanlarda dini ve geleneksel değerlerin önemini hala koruduğu Türk toplumu için söz konusu mekân ihtiyacı daha da anlamlı hale gelmektedir (Çelik, 2010: 32). Türk toplumunda aile ve evlilik sürecinde dini ve kültürel referansların dominant etkisi bilinen bir gerçektir. Bununla birlikte sanal arkadaşlık siteleri, evlilik siteleri, internet-chat evliliği gibi teknolojik yeniliklerle gündeme gelen yeni tür evlenme tarzının artık en geleneksel ve dindar çevrelerde bile karşılık bulan bir gelişme (Çelik, 2010:31) olmasını da mekânsal ihtiyaçlarla açıklamak mümkündür. Gerçek mekânların sanallaşması birtakım ritüellerin ve inanç pratiklerinin sanallaşmasını da otomatik olarak beraberinde getirmektedir. İslam dininin esaslarına göre ilerleyen bir evlilik sürecindeki ritüeller sanallaşmakta ve gerçek yeni formuyla dolayımaktadır. Böylece din referanslı aracı kurumlar mutasyonu uğramaktadır. Söz konusu mutasyonu olumlu ve olumsuz yorumlayan görüşler mevcut olmakla birlikte sanal ortamların dini pratikleri destekleyen ve engelleyen yönlerinin olduğu bilinmektedir (Verschoor-Kirss, 2012: 1-3). Teknoloji, dini toplulukları oluşturarak ve yaygınlaştırarak dini pratikleri güçlendirirken, sosyal ağ sitelerinde harcanan zaman, dini aktiviteler için harcanacak zamanın yerine geçebilir (Verschoor-Kirss, 2012: 7). Tüm bunlar tartışılmalı konular olmaya devam edecek gibi görünmekteyken, tartışma götürmeyen gerçek şudur ki dindarlık biçimlerinin sanal formlarda görünürlüğü her geçen gün artmaktadır.

D. Araştırma Metodolojisi

İslami evlilik sitelerinde gerçekliğin simüle edilmiş biçimine odaklanan bu çalışmada etnografik araştırma deseni benimsenmiştir. Etnografinin çevrimiçi ortamlar üzerinden gerçekleştirilmesine ise Netnografya/Netnografi denmektedir. Yeni nesil bir araştırma yöntemi olan Netnografi, mucidi Robert Kozinets'in tanımlamasıyla internet veya teknolojik ağ etnografisidir; teknoloji aracılı çağdaş sosyal dünyanın karmaşıklığına uyarlanmış etnografidir. Netnografi yöntemi beş aşamadan oluşmaktadır. Bunlar giriş, veri toplama ve analizi, güvenilir yorumlama, etik araştırma ile üye kontrolleri şeklindedir (Varnalı, 2013: 31-35). Beş basamaktan oluşan Netnografi kendi içinde de gözleme dayalı Netnografi ve katılımcı Netnografi olarak ikiye ayrılmaktadır (Varnalı, 2013: 29). Gözleme dayalı netnografide internette hazır olarak bulunan veri kullanılırken,

katılımcı Netnografide araştırmacının incelediği grupla iletişimi söz konusudur. Çevrimiçi ortamlarda gözleme dayalı veri toplama tekniği, profesyonel pusuculuk olarak da kavramsallaştırılmaktadır. Gözlem yoluyla netnografik araştırmanın uygulanabileceği çevrimiçi ortamlar olarak haber grupları ya da haberleşme odaları, web sayfaları, amaca yönelik kurulmuş e-posta listeleri, çok oyunculu ortamlar ve sohbet odaları olabilmektedir. Bu tür yeni nesil ortamlar, yeni bir toplum tipi yaratımında önemli bir rol üstlenmektedir. Ortak ilgi alanları ekseninde çevrimiçi ortamlarda toplanan bu yeni insan grupları dijital kabileler (e-tribes) olarak (Kozinets, 2006: 280) adlandırılmaktadır.

Her ne kadar nitel çalışmalarda evrenin bütününe odaklanılsa da evrenin tamamının ele alınmasının imkansızlığı nedeniyle örnekleme yoluna gidilmiştir. Bu noktada nitel çalışmalarda sıklıkla başvurulan amaçlı örneklem kullanılmış; çevrimiçi ortamlardan veri toplanacağı için 'tipik' strateji türü benimsenmiştir.

Araştırma sahası olarak belirlenen 'İslami evlilik' sitelerine ulaşmada arama motorlarından yararlanılmış ve "İslami evlilik" anahtar kelimeleriyle yapılan ön araştırma sonucu; www.gönüldensevenler.com, www.elitislamievlilik.com ve www.zevac.merihnet.com adlı internet siteleri amaçla tipik durum örnekleme olarak seçilmiştir. Sitelerin tercih edilme sebebi araştırmanın amacına uygun veriler sunmasından ileri gelmektedir. Araştırmada yukarıda da belirtilen Netnografik yaklaşımlardan katılımcı gözlemin pusucu tekniği kullanılmıştır. Evlilik sürecinin geleneksel toplumlarda taşıdığı önem göz önünde bulundurularak pusucu gözlem tekniği tercih edilmiştir. Bu yüzden araştırma sürecinde de pusucu gözlem tekniğinin gereklerine katı bir şekilde sadık kalınmıştır. Seçilen araştırma sahası üzerinde 12-27 Ekim 2019 tarih aralığında katılımcı gözlem yapılmıştır. Araştırma sürecinde araştırma konusu edilen sitelerin yönetimi mail yoluyla bilgilendirilmiş ve mailde araştırmanın amacı ile sınırları net olarak belirtilmiştir. Bütün İslami evlilik sitelerinde olduğu gibi araştırma konusu olan sitelerde de kullanıcıların hemcinslerini görememesi uygulaması nedeniyle araştırma sürecinde iki ayrı hesap oluşturulmuş ve bu sayede her iki cinste gözlemlenebilmiştir. Gözlem süresi boyunca herhangi bir kullanıcıyla hiçbir şekilde etkileşime girilmemiştir. Kullanıcıların isimleri veya rumuzlarıyla ilgili herhangi bir kayıt tutulmadığı gibi çalışmada da kullanılmamasına özen gösterilmiştir. İlave olarak kullanıcı kimlikleriyle ilgili ipucu verecek herhangi bir sembol, kod veya metafora da çalışmada yer verilmemiş, etik ilkeler gözetilmiştir. Elde edilen veriler ve kullanıcılar tarafından oluşturulan içeriklerdeki yazım ve imla hataları, anlatım

bozuklukları ve diğer teknik hatalar giderilmemiş, olduğu gibi kullanılmıştır. Netnografik araştırma sonuçlarının güvenilirliği araştırmacının analiz sürecine, araştırılan konuya ve incelenen topluluğun kültürüne ne kadar hâkim olduğu ile doğrudan ilişkili olduğundan (Varnalı 2013:33) toplanan verilerin tamamı değerlendirmeye alınmamıştır. Çalışmada aşağıdaki soruların yanıtı aranmıştır;

AS1: Geleneksel kodlar ve dini referanslar yeni medya ortamına nasıl aktarılıyor?

AS2: Gerçek bağlamından koparılıp yeni medya ortamlarına aktarılan dini ritüeller var mıdır?

AS3: İslami evlilik sitesi kullanıcılarının beklentileri cinsiyete göre değişkenlik göstermekte midir?

AS4: İslami evlilik siteleri, hangi kaygılarla kullanılıyor?

AS5: Sitelerin kullanımını etkileyen değer ve normaler nelerdir?

E. Veriler ve Yorum

Araştırma sonucunda elde edilen veriler değerlendirildiğinde, her üç İslami evlilik sitesinde ortak yönlerin olduğu gibi farklı yönlerin de olduğu gözlenmiştir. Birbirine benzer bir mantıkla işleyen her üç sitede de kullanıcıların taşınması gereken asgari şart 'İslami şartlara uygun bir evlilik yapmak' niyetinde olmaktır. Arkadaşlık veya flört gibi amaçlara hizmet etmediklerini her üç site de açıkça ortaya koymaktadır. Konuyla ilgili www.elitislamievlilik.com sitesi, "*Üyelerinin mutlu ve bir ömür boyu sürecek evlilikler yapmasını amaçlayan elitislamievlilik.com bir İslami Evlilik Sitesidir. İslami ahlak ve yaşam tarzını benimsemiş, amacı sadece evlilik olan üyelere hizmet vermekteyiz. elitislamievlilik.com flört veya arkadaşlık sitesi değildir. Evlilik amacı dışındaki üyeleri engellemekteyiz. ...Sadece Müslümanlara yönelik bir evlilik hizmeti verdiğimiz için İslami Evlilik sloganını kullanmaktayız*" cümleleriyle tavrını ortaya koymaktadır. Diğer iki evlilik sitesinin tutumu da ilkinden farksız görünmektedir. www.gonuldensevenler.com sitesi "*Sitemiz arkadaşlık, dostluk ya da çöpçatan sitesi değildir. Sitemiz ciddi bir evlilik sitesi olduğu için kayıt olan kullanıcılarımızın niyetinin evlilik olması gerekiyor. Üye olan kullanıcılarımız editörlerimizin titiz incelemeleri sonucunda onaylanıyor. Niyetinin evlilik olmadığı anlaşılan kullanıcılar ise siteden uzaklaştırılıyor. Sistemimize ulaşan mesaj ve kullanıcı şikâyetleri anında değerlendirmeye alınarak gerekli işlemler yapılıyor*" cümleleriyle tutumunu açıklarken, www.zevac.merihnet.com sitesi "*İslami prensip ve değerlere önem veren Müslümanların, sadece evlilik amaçlı olarak, diğer evlenmek isteyen Müslümanlar hakkında ilk olarak genel*

bilgi edinebileceği ve istendiği takdirde e-mail göndererek kendi güvenliğini tehlikeye atmadan irtibat kurabileceği ortamı sağlayan bir hizmettir” cümleleriyle kullanım alanını sınırlandırmaktadır. Her üç sitede de üyelik sürecinde kullanıcıları bazı kontrol soruları karşılamaktadır. Sitelerin hizmet alanlarıyla paralellik gösteren söz konusu soruların bazıları ortak olmakla birlikte bazıları farklılık göstermektedir. “Namaz kılıyor musunuz?” ve “Oruç tutuyor musunuz?” sorusu her üç sitede de yer alırken, “Hangi mezheptensiniz?” ve “Kur’an-ı Kerim biliyor ve okuyor musunuz?” sorusu iki sitede ortak soru olarak yer almaktadır. “Cemaat bağınız var mı?”, “İslami ve ahlaki olarak önemli gördükleriniz nelerdir?”, “Farz zekâtı verir misiniz?”, “İslami yönde geliştirici aktivitelerle ilgilenir misiniz?” ve “Hangi sıklıkla kitaptan bakarak Kur’an okursunuz” soruları ise sitelerde müstakil ve tek bulunan kontrol soruları olarak görülmektedir **(Bkz. Tablo 1)**.

Tablo 1: İslami Evlilik Sitelerinin Üyelik Sürecindeki Kontrol Soruları

www.gonuldensevenler.com	www.elitislamievlilik.com	www.zevac.merihnet.com
Kur’an-ı kerim biliyor ve okuyor musunuz?	Dini inancınız?	Farz namazları kaza eder misiniz?
Namaz kılıyor musunuz?	Namaz kılar mısınız?	Farz orucu tutar mısınız?
Hangi mezheptensiniz?	Hangi mezheptensiniz?	Farz zekâtı verir misiniz?
Oruç tutuyor musunuz?	Oruç tutuyor musunuz?	İslami yönde geliştirici aktivitelerle ilgilenir misiniz?
Cemaat bağınız var mı?		Arapça orijinal metninden Kur’an okuyabilir misiniz?
İslami ve ahlaki olarak önemli gördükleriniz nelerdir?		Hangi sıklıkta kitaptan bakarak Kur’an okursunuz?

Bu noktada www.elitislamievlilik.com sitesi en az ve en yüzeysel sorularla kullanıcılarını karşılarken www.zevac.merihnet.com sitesi en fazla ve en detaylı sorularla kullanıcılarını karşılamaktadır. Kontrol sorularından elde edilen veriler üyeliğin onaylanma sürecinde belirleyici olabileceği gibi özellikle kadın üyelerin profillerinin oluşturulmasında başat rol üstlenmektedir. Zira siteler kullanıcıların söz konusu beyanlarına göre profil

görseli oluşturmakta dindar kullanıcılar başı örtülü kadın silüetiyle temsil edilirken, daha az muhafazakâr veya seküler kullanıcılar açık saçlı kadın illüstrasyonu ile görselleştirilmektedir. Kadın kullanıcıların ezici çoğunluğunun da mahremiyet gereği gerçek fotoğraf kullanmadığı göz önünde bulundurulduğunda söz konusu sorular kullanıcıyı betimlemede daha anlamlı hale gelmektedir. Zaten söz konusu sitelerin pratikteki işlevinin İslamiyet'teki "Göz zinası ve nikâh olmadan bir arada olma" gibi sakıncaları durumlara önlem olmasına karşılık geldiği düşünüldüğünde bu tür illüstrasyonların kullanımı anlam kazanmaktadır. Soruların işlevsellik gösterdiği bir diğer konu da "uygunluk" ve "eşleştirme"dir. Siteler zaman zaman muhafazakârlık derecelerine göre karşı cinsten kullanıcıları elemine etmekte ve birbirlerine yakın değerleri taşıyan üyelerin tanışmalarını tavsiye edebilmektedir. Üyelik sürecinde kullanıcıları bekleyen bir diğer sanal din uygulaması da kullanıcıların bilgilerin doğru olduğu, evlilik amacıyla burada bulunduğu ve resminin kendine ait olduğu konusunda etmesi istenen yemindir. Diğer sitelerde olmamakla birlikte www.zevac.merihnet.com'un üyelik sürecinde "Bu siteye kayıt olmak istersem sadece ve sadece 'Evlilik Amacı' ile kayıt olacağıma ve tüm vereceğim bilgilerin doğru olacağına ve aynı şekilde eğer bana ait resim yüklemek istersem, sadece kendi yüzümü gösteren kendi fotoğrafımı kullanacağıma dair. ALLAH ADINA YEMİN EDİYORUM" şeklinde yemin etmek zorunlu tutulmaktadır. Yeminli üyelik sürecinde kontrol mekanizması olarak ise "kasıtlı olarak yanlış bilgi veren kişinin sıfatı 'yalancı'dır" ibaresine yer verilmektedir. Böylece kullanıcıların da dindar kişiler olduğu göz önünde bulundurularak Allah'ın emirlerine atıf yapılarak daha rafine bir kullanıcı kitlesi oluşturulmaktadır. Sitenin tasarımından kullanım pratiklerine kadar her şey zaten Müslüman kullanıcılara uygun şekilde dizayn edildiği site yönetimleri tarafından da teyit edilmektedir. www.zevac.merihnet.com "tüm inanç sahiplerine hizmet eder fakat sitenin eş arama kriterlerini Müslümanların önem verdiği konulara göre düzenler" uyarı cümlesiyle konuya yaklaşımını ortaya koymaktadır. www.gonuldensevenler.com adlı sitenin yönetimiyle yapılan görüşmede de sitede her dine mensup insana saygı duyulmakla birlikte İslam karşıtı söylemlere müdahale edildiği ve Müslüman kullanıcıların beklentilerine uygun bir mekân tasarladıklarını belirtmiştir. Gözlemlenen bir diğer bulgu da sitelerin evlilik veya ilişki danışmanı ile imam istihdam etmeleridir. www.elitislamievlilik.com adlı sitenin evlilik ve ilişki danışmanı istihdam ettiği görülmektedir. Mail yoluyla başvurulması gereken evlilik ve ilişki danışmanı ile ilgili site, "Evlilik ve ilişkilere dair sormak istediğiniz her konuyu ilişki danışmanı bölümümüze yazabilirsiniz. Bu konuda uzman

çalışanlarımız sorularınızı en geç 24 saat içinde cevaplandıracaktır” uyarısında bulunmaktadır. Söz konusu danışman veya danışmanların din adamı olup olmadığıyla ilgili herhangi bir bilgi verilmemektedir. Bununla birlikte www.zevac.merihnet.com adlı site bünyesinde imam istihdam etmektedir. Helal bir ilişki için sitenin görevli imamına mail atıp niyetten bahsedilmekte ve ilişki daha meşru bir zeminde yürütülebilmektedir. www.gonuldensevenler.com adlı sitede bu yönde herhangi bir uygulama bulunmamaktadır. Site yönetimi de yapılan görüşmede sadece kullanıcıların tanışma süreciyle ilgili hizmet sağladıklarını vurgulamış ve bu yönde bir hizmet sunmadıklarını belirtmiştir.

Kullanıcı profilleri incelendiğinde de sitelerin yayın anlayışıyla önemli oranda uyumlu bir kullanıcı kitlesinin olduğu görülmektedir. Çalışmada cevabına ulaşılması beklenen sorulara uygun olarak “Sünnet”, “Farz”, “Helal”, “Haram”, “Nikâh”, “Nişan”, “Mahrem”, “Namahrem”, “Zevce”, “İzdivaç”, “Muhafazakâr”, “Göz Zinası”, “İman”, “İtikat”, “Tesettür”, “Çarşaf”, “Sarı” ve “Sakal” gibi kodlar oluşturulmuş ve elde edilen veriler ‘bakış açıları’na göre dört kategoriye ayrılmıştır. Bu kategoriler, “Ahlaka Dair Veriler”, “Nikâha Dair Veriler”, “Helal ve Harama Dair Veriler” ve “İmana Dair Veriler” şeklinde başlıklandırılmıştır. Söz konusu kategorizasyonun nedeni kullanıcı paylaşımlarının bahse konu başlıklar bağlamında bir doygunluğa ulaşmış olmasındandır. Elde edilen veriler incelendiğinde de her iki cinsiyete mensup kullanıcıların beklentilerinin zaman zaman benzeşip zaman zaman ayrıştığı göze çarpmaktadır.

1. Ahlaka Dair Veriler

a. Kadın

“Bana namazınız ve ahlakınız gerek. Üniversite mezunu biri herkes ile herkez arasında ki farkı bilir...”

“küfür matik degil... zikir matik kullanin...kalbin ilaci zikrullahtir... zikrin nuru kalpteki zulmeti yakar eritir... kalbin tek ilaci zikirdir... özetle küfürlü değil zikirliler yazsin.”

“Ben söyledim.kriterleri mi abdetsli namazlı ahlaklı.merbametli temiz bakımlı oturmasını konuşmasını bilen namus kavrami bitmemiş iş güç sahibi adam.gibi adam kaldıysa tabiki.”

“Evlenmeyi arzu ettiğim insanın sabırlı, selîm ve hoşgörülü olması benim için çok önemli. Bu nedenle insanların sûretinden ziyâde sîretine değer veriyorum; sabırlı?, selîm ve Allah rızası? için ailesine ve sevdiklerine hoşgörüyle, nezâketle ve tebessümle yaklaşan insanlara gıpta ediyorum. Namaz, oruç gibi güzel ibadetlerin ve ilmin ancak güzel bir ahlâkla

kıymetlendiği düşüncesindeyim, bu yüzden önceliğim güzel ahlak sahibi ve ibadetlerini yerine getiren bir aday...”

“Hadis-i Şerif der ki ‘Elinizde olmayan şeylerle bir kediyi dahi kendinize çağırmak için kandırmayın. Mahşerde hakkını ödeyemezsiniz’ onun için yalansız, kandırmayan ve olduğu gibi olan biriyle tanışmak istiyorum. Tabiki Allah’ın emirlerini bilen ve islami esaslara göre yaşaması temel şartımız”

“Rabbim, bir insanı koy kalbime ama o insan seninde sevdiğin bir insan olsun. Ve beni öyle bir insana sevdire ki, o insanın kalbinde sen olasın. Ki ben o insanın kalbinde seni bulayım. Beni öyle bir insanla buluştur ki benden önce onunla buluşmuş olan sen olasın. Onunla elele tuttuğumda ikimizin elinin üstünde senin elin olsun. Bana öyle gözler göster ki ben o gözlerden sana bakayım”

b. Erkek

“Selamın Aleyküm. Niyetim İslami çerçeve içinde evlenmek. 25 30 yaşları arasındaki İslam ahlakıyla ahlaklanmış, bekar, boşanmış bir hanımefendiyle sıcak bir yuva kurmak istiyorum. İç dünyasında ve dış görüntüsünde tesettürü içinde özümsemiş bir bayan olması rabbimden dileğim. Mümkünse çarşaf veya en azından bol sade ferace ve umuzlarından aşağı sarkan başörtüsü kullanmayı kabul etmeli. Çok aşırı kıskançım. Birde 3 çocuk istiyorum. Evim var.”

“Saygılı ve beni seven, sadakatli müslüman bir eş istiyorum. Parayı çok önemsemiyorum. Çalışıp çalışmamak tamamen kendi karardır. güven verdiği sürece sıkıntı olmaz. Namazlarını kilsin yada kılmaya çalışsın. tercihim 24-30 yaş aralığıdır.Benim için karakteri eğitim seviyesinden daha önemli. Son olarak kendime iş ortağı yada köle aramıyorum, eş arıyorum.”

“30 yaşındayım bekarım.hastanede memur olarak çalışıyorum. hamdolsun maddi anlamda kendime ve aileme yetecek kadar maaşım var. genel anlamda sakin ve gülyüzlü biriyim. Vakit namazımı allah kabul ederse kiliyorum. farz olan ibadetlerime ve diğer islam yaşantisinde elimden geldiğince dikkat etmeye çalışırım. karsimdaki insandan beklentilerim inançlı birisi olsun ve mümkün olduğuncada yaşayabilsin. İçinde allah sevgisi ve korkusu olan bilinçli ve kendini geliştirmiş birisi olsun isterim. güzel ahlaklı olsun isterim. eşine karşıda anlayışlı birisi olsun isterim. allah nasip ederse çocuklarımızı islam bilinciyle yetiştirebilecek bi eş olsun isterim”

Elde edilen verilere göre ahlaka dair beklentilerin cinsiyetlere göre farklılık gösterdiği gibi benzerlik gösterdiği de görülmektedir. Her iki cinsiyette de ahlakın kaynağının inanç olarak görülmesi ilk dikkat çeken benzerlik olarak göze çarpmaktadır. Bir diğer benzerlik ise her iki cinsiyete

mensup kullanıcıların da mutluluğu sağlayıcı başlıca değerler ahlak olduğuna inanmasıdır. Bununla birlikte erkek ve kadınların konuyla ilgili farklı tutum sergiledikleri noktalar da gözden kaçmamaktadır. Kadınlar ahlak kavramını güzel huy, merhamet ve hoşgörü gibi değerlerle donatırken erkekler kavramı mahremiyet ve namus boyutuyla ele almaktadır. Erkekler için örtünmek, sadık olmak ve güvenilir olmak ahlak kavramının başlıca bileşenleridir. Ahlak kavramının cinsiyete göre farklılık göstermesi toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklanabilir. Türk toplum yapısındaki ahlaki algı kültürel, ekonomik ve coğrafi faktörlere göre değişkenlik gösterebildiği gibi cinsiyet kimliklerine göre de gösterebilmektedir. Eril bakış açısının kadındaki ahlaki namus ve mahremiyet kavramlarıyla özdeşleştirdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Kadınların ahlaki merhamet, hoşgörü ve güzel huy üzerinden değerlendirilmesi de erkek egemen toplumsal yapıdan kaynaklanmaktadır. Kadın erkek eşitsizliği, ekonomik ve fiziki güçler arasındaki orantısızlık ve hegemonik erkekliğin sürekli yeniden üretilmesi kadının erkekteki ahlak tasvirini de şekillendirmektedir.

2. Nikaha Dair Veriler

a. Kadın

“Geçici ve nefsanî duygularıyla hareket eden değil, fitratını sağlam tutmuş iman ve ahlak sahibi bir insanın namus dairesinde nikahlım olmasını isterim”

“Nikâh benim sünnetimdir. Kim benim sünnetimle amel etmezse, benden değildir. Evleniniz! Zira ben, diğer ümmetlere karşı sizin çokluğunuz ile iftihar edeceğim”

“Kendinden emin ne istediğini bilen amacı İslamiyete uygun evlilik olan beyefendilerle görüşmek isterim. Ciddi olan beyfendiler islami usûl dairesinde görüşeceğimi de bilirler herhalde”

“İstediğim kişinin sadece cuma namazı kılmış olması değil 5 vakit kılmasıdır Allah'ın huzuruna her vakit çıkan insan ancak helali haramı bilir. Helali olmayan biriyle görüşmemesi gerektiğini bildiği gibi. Benimlen görüşmek isteyenler herhalde mesajı almıştır. Ancak ve ancak helal yoldan görüşmelere açığım”

“Boğa burcuyum Hiç evlilik yapmamış yaşıma uygun Ehli sünnet Gerçekten niyeti halis. diyanette görevli yada memuriyeti olan, hayırlı huzur bulacağım dindar bir eş istiyorum. İlgilenen kişilerle dinimin emrettiği şekilde görüşebilirim. Gerçekte görüşmek ancak ve ancak helal yollardan olabilir. ALLAH hayırlı eş nasip etsin”

b. Erkek

“Güzel ahlakli namazinda niyazinda kocasina itaatkar, anasina atasina saygili bir eş istiyorum. Dinine bagli ehli namus bir adamim. Beni taniyincada göreceksin, islami usüllere göre görüşeceğim. Zatin allah yazarsa birbirimize ilk işimiz nikah olacak. Allah iyilerle karşılaştırsın inşallah.amin”

“İnsanlarin bu kadar günahkar olduğu blir zamanda her namazda ettiğim dua allahin iyilerle karşılaştırmadır. İnşallah güvenebileceğim kalbi temiz islam ahlakiyla yoğrulmuş bir hanim çıkar karşıma. Allah neyi emrediyorsa o şekilde görüşüp, o şekilde bir olacağız allahin izniyle...”

“Dinimiz zinayı yasakladığı ve haram saydığı gibi zinaya götüren yolları da tıkamış ve haram saymıştır. Bundan mütevellit, görüşmelerimiz usülü dairesinde olacak ve allah izin verinde herşey yolunda giderse bizde nikahta keramet vardır deriz”

“Sizden kim Allah’a ve âhiret gününe inanıyorsa, yanında mahremi olmayan bir kadınla başbaşa kalmasin. Zira bunu yaparsa üçüncüleri şeytan olacaktır”

Nikaha dair kullanıcıların farklı motivasyonlara sahip olduğunu söylemek mümkündür. Kadın kullanıcılar nikâhı Allah’ın emri olarak görmekte ve bu gerçeği önemsemektedir. Dolayısıyla nikahla ilgili talepleri de dini sınırlar içerisinde yer almaktadır. Kadınlar ahiret hayatını hem önemsemekte hem de erkek kullanıcılara karşı bir hatırlatma unsuru gibi kullanılmaktadırlar. Bu sayede erkek kullanıcıların Allah korkusuna hitap ederek yanlış bir davranışta bulunmalarını önlemek amaçlanmış olabilir.

Erkek kullanıcılar ise nikahı kadınlar gibi dini bir vecibe olarak görmekle birlikte, sosyolojik bir anlam da yüklemektedirler. Erkek kullanıcı mesajlarının alt metinleri okunduğunda nikahı bir güvence veya bir sigorta olarak konumlandıkları anlamını çıkarmak mümkündür. Nikahın sigorta olarak görülmesi erkeklerin nikahı bir vaat olarak öne sürmesine de alan açmaktadır. Ekonomik olarak erkeğin kadına görece daha güçlü olması kadın erkek ilişkilerinde erkeğin elini güçlendiren bir unsur olurken; toplumsal öznenin erkek olmasına da etki etmektedir. Erkeklerin nikahı ön plana çıkaran söylemlerinin yaygın olmasının bir sebebi de güvenlidir. Ağda sosyalleşmenin taşıdığı güvenlik risklerinin ciddi vaatlerle aşılmaya çalışıldığı düşünülmektedir.

Tüm bunlarla birlikte kullanıcılar, sanal ortamda nikah aktinin nasıl gerçekleşeceği veya sürecin nasıl işleyeceğiyle ilgili herhangi bir bilgi vermemektedir. Nikah aktiyle ilgili ayrıntılı bilgi olmamasına rağmen söylemde sık sık yer verilmesi, gerçeğin hızla sanallaşarak hipergerçekleştiği

görüşünü akıllara getirmektedir.

3. Helal ve Harama Dair Veriler

a. Kadın

“Ben huzur arıyorum Ailesiyle ailem aynı tabaktan yer sofrasında beraber yemek yiyebileceğimiz bi insan olsun Yara acmaya değil yarama merhem olmaya gelsin Fotografım yok buraya fotoğraf koymamam bi erkek için daha güzel birsey diye düşünüyorum zira sadece helalim olana görünmektir amacım”

“Edep;her yerde ve herseyde Allah 'ı temâşâ etmek ,ve bu terbiye ile herkese ve herseye hürmet etmek hoş görebilmektir..” edepten hayadan haberdar olan,helali harami bilenler nasip olsun inşallah”

“Niyetim nasip olursa yuva kurmak. durust yalansız Allah’ın korkan adbestli namazlı allah korkusu olan bir insan kaldıysa tabiki.. çocuksuzlar ve hiç evlilik yapmamış insanlar mesaj yazmasın ilgilenmiyorum..alkol vsvs alışkanlıkları olanlar da yazmasın.niyetin evlilik ise haram helal biliyorsan mesaj yaz.. boş insanlara ayıracak boş vaktim yok benim... cevap vermiyorsam olumsuzdur..”

“Bir yandan günah işleyip, bir yandan da, “Estağfirullah” demek, istiğfar değildir. Asıl istiğfar; Allah’ın emirlerine uymak, yasak ettiği şeylerden sakınmak, günahları terk etmektir”

“Antalya da yaşayan helali haramı bilen ehli sünnet biri yokmu ya gerçekten”

“Helal süt emmiş, namazlı abdestli birisi, gözü, eli, bedeni harama değmemiş birisi”

“selamün aleyküm Rabbimden istediğim ALLAH korkusunu taşıyan güvenilir salih merhametli sakin mütevazi kendi işinde gücünde dünyaya meyletmemiş helali harami bilen ahiretinide düşünen düşündüren öğrenen öğreten ayıplamayan karşısındakini kirmayan ailesine değer veren örnek olabilecek bir yaşanti içersinde olabilecek bir insan ile tanışmak istiyorum inşallah”

“Güvenebileceğim temiz Allahında hoşnut olduğu helali harami bilen, göz zinasından bile zul duyan bir insan.”

b. Erkek

“İslami ölçüler çerçevesinde yaşamaya gayret gösteren sigara kahve vb. alışkanlıkları olmayan biriyim. İnsan ilişkilerine önem veririm. Dini konularda hassas sorumluluk sahibi kişiliği oturmuş mutluluğu sosyal medyada değil ailesinde arayan helali harami bilen iletişim kurabileceğim biriyle tanışıp

kısmetse evlenmek istiyorum.”

“ilk evliliğim den ayrıldım ikinci evliliğimi bu site aracılığı ile 4 yıl önce denizli'den yaptım eşim hastalık nedeni ile vefat etti sadık aileci dürüst yalansız güven veren sahiplenici haram helal çerçevesinde kazancıma ve yaşantıma özen gösteren biriyim yalan söylemem söyleyen kişilerdende haz etmem aile bağlarına da özenli biriyim”

“Harama gerek yok, aynı duada, aynı secdede, aynı yuvada buluştur allahım.. ”

“Ölümün vakti gibi Evliliğinde Nasibinde bir zamanı var inşaAllah o zamana kadar haram yollarla ilerleyenlerden olmadık öyle biride nasibimiz olur inşaAllah”

“Benim esim 25 29 yaslarında olmasını turbanlı daha dogrusu kapanmayı seven ibadetlerini yerine getirmeyi ozen gosteren olsun. esim anneme ve babama saygıda kusur yapmaması çok güzel olur sonuçta onlar bizim basimizin taci. o benim tacim olucak. Geliri olmasada olur benim helal rızkım ikimize yeter. kur an kerim okusun yeter lise mezunu olursa güzel olur akıl versin bana sakın olsun çünkü bende sakınım ve çayı çok sevsin. çay içen insadan zarar gelmez derler”

Helale ve harama bakış da cinsiyete göre yer yer farklılık gösterebilmektedir. Kadınlar helal ve haram ayrımını evlilik bağlamında ele alırken, erkeklerin daha çok kazanç ve yaşam tarzı bağlamında ele aldığı göze çarpmaktadır. Kadın kullanıcılar için fotoğraf kullanmanın sakıncalarından, elinin ve bedeninin harama değmemiş olmasına kadar tüm referansal aralıklar beden mülkiyeti ve mahremiyetine göre şekillenmektedir. Zaten kullanılan türbanlı ve türbansız kadın illüstrasyonları da mahremiyet kaynaklı hassasiyeti gösterir niteliktedir. Bu sayede kendisiyle ilgili bir fikir verirken de helal sınırlar içinde kal'mış gibi' bir durum ortaya çıkmaktadır. Erkek kullanıcılar da ise bu durum biraz daha farklılaşabilmektedir. Erkek kullanıcılar daha ziyade helal ve haram kavramını yaşam tarzı, kazanç ve insan ilişkileri bağlamında ele almaktadırlar. Bu yönüyle de erkeklerin helal haram kavramlarını öncelikli olarak ekonomik yorumladığı söylenebilir. Kavramlara ekonomik pencereden bakılmasına 'rızkın' helalliğinin dini olarak da önemli olmasının etkisi de olasıdır. Helal ve haram kavramlarıyla ilgili bir diğer kaygı da mekan kullanımıyla ilgilidir. Aralarında nikah akti olmayan karşı cinslerin bir arada bulunmasını caiz görmeyen kullanıcı sayısı da az değildir.

4. İmana Dair Veriler

a. Kadın

“ehli sünnet yaşıyorum diyen vatandaş, 3 ehli sünnet yaşayışını yazabiliyorsan beni tanımak iste. zaman israfı yapma bana”

“Çarşaf-ı şerif giyen bir bayanım. tamamen ehli sünnet yaşamaya çalışıyorum. Sakalsız erkek bana asla yazmasın, nedense gözüme müthiş çirkin görünüyor, belki de ehl-i sünnetin bana yansımından, elhamdulillah...erkeğin sakal bırakması sünnet.. ayrıca namaz kılmaya çalışıyorum oruç tutamıyorum, kuran bilmiyorum diyenler, lütfen yazmayın, anında engelliyorum bilesiniz.. bana göre değilsiniz.. insan dediğin, ALLAHa kulluk yapmaya çalışır..”

“erkekler namazlarını cemaatle camide kılmak zorundadır. sadece yağmur yağarken evde kılabilirler. Namazlarını cami cemaatiyle kılanlar yazsin lütfen”

“slm onceliklen ciddi durust olan bey efendiler yazsin lutfen aradigim es adayi gercekten duzgün musluman erkegi olmasi benim icin sarttir. allaha dinine imanina sadik birini ariyorum ve gercekten evlilige ciddi anlamda dusunen birini ariyorum cocugu olabilir ama evli olmasin cunku ben kuma gitmek istemiyorum benim istedigim bana ayit bir yuvam olsun evin hanimi ben olim benim cocuklarima benden ve esimden baska terbiye vermesin”

“Aslında herkes birtakım özellikler arıyo ama ben inanıyorumki sonuçta bizim değil Allah'ın istediği insan olacak, hersey bir vesiledir. Umarım Allah sevdiğini sevdiren çünkü hayırlı olanı ancak o bilir. Aradığım insan en başta Allah korkusu taşıyan ,aileye önem veren, namaz kılan biri. inanç konusu çok önemli. İstanbul'da ikamet etmeli, iletişim için güven vermeli...”

“İdeal es; sakın sevecen sevmeyi bilen allah rızası için çalışan biri olmalı kesinlikle ibadetlerini eksiksiz yerine getirmeli yerine getirsinki aile reisi olarak onu örnek alıp bizde eksiksiz yerine getirmeye çalışalım ben üniversite mezunu olduğum için eşimin benden daha düşük derecede olmasını istemem benden daha üst olmalı en az üniversite mezunu olmalı bu konuda aynı düşünüyorum”

b. Erkek

“Dindar, tesettürlü, sevgi ve saygıyı gaye edinmiş bir hanım efendi ile hayatımı birleştirmek istiyorum. Kalan ömrümü huzur içinde ve ikinci bir bahar havasında yaşamak ve yaşatmak arzusundaım. Hayırlı bir eş bulma ve mutlu bir yuva kurma için Rabbime dualar ediyorum. sivas merkezde ikamet etmekteyim. Hayırlısı ne ise o olsun inşaallah.”

“Din iman fıkıh abdest namaz kuran allah kitap peygamber sünnet edep

saygı sevgi olmayan evliliklerin yürümediğini görüyorum”

“Eşim olacak bayanla anlaşp evlendikten sonra Eşim abdest alıp namaznı kılsa kuran okursa onun ayağının altını öpecem leğen getirip ayaklarını yıkaycağım önüne diz çöküp köle olurum”

“profildeki yaşım yanlis 49 yaşındayım.sakalli ve salvarliyim boyle birini arayan varsa bekliyorum birde cemaatlere karşı olanların yazmasını istemiyorum. cemaati olmayanin imaninin yavan olacağı inancındayım”

“izdivaç yalnızca şu kısacık dünya hayatı için değil ötelerin sonsuz yolculuğu içindir.. Eşlerin kâlp ikliminde manevî bir muhabbet, hoşgörü, anlayış, sadakât yağmurları var ise bu yolculuk çok keyifli olacaktır”

“Allahın takdir ettikleriyle.yetinmesini bilen.. Farz ibadetlerini yapan ve maneviyatta delikanlı olan,.. Türk örf ve adetlerini bilen, islamda kari-koca ilişkilerinin hukukunu ve mahiyetini öğrenmiş ve bunlari uygulamak isteyen, Gerçekten islami hassasiyetlere sahip ve buna göre yaşayan.. bir eş adayı arıyorum”..

*“Allah korkusu olan ve mutlaka namazlarını kılması herşeyden önce aile ilişkilerine değer veren önemini bilen anlayışli uyumlu bencil olmayan kibirli olmayan kisacasi ALLAH,tan korkan olsun yeter zaten ALLAH,tan korkan insan yeryüzündeki en değerli insanlardır. ALLAH korkusu taşı yandan *zarar gelmez. kismet belki bu site aradığım kişiye vesile olacaktır.”*

“Selemun Aleyküm, ailemle yaşamaktayım iki kız iki erkek kardeşleriz. istanbulda oturuyorum. mesleğim Elektrik Teknisyenyim, siteye sadece evlilik amaçlı üye oldum istediğim tarzda bir bayan bulursam hemen evleneceğim Aradığım bayan sabirli-anlayışli-güvenilir olmalı, ibadetlerini yerine getirmeli islamin şartlari ve imanin şartlarını bilmeli uygulamalı, kitap okumalı, kitap okusun kendini geliştirsin, sosyal ortamda cahilce davranmasın, cesur olsun.”

Eş adayının iman ve itikat sahibi olması noktasında her iki cinsiyete mensup kullanıcılar da benzer tepkileri vermektedirler. Bütün kullanıcıların beklentileri eş adayının farz ibadetlerini eksiksiz yerine getirmesi yönündedir. Bununla birlikte ehlişünnete harfiyen uyulmasını bekleyenler de yok değildir. Sakallı olması veya namazlarını cami cemaatiyle kıyor olması da eş adayından beklenen davranışlar olarak göze çarpmaktadır. Bununla birlikte adayın herhangi bir cemaate bağlı olmasını temenni eden kullanıcılar da olduğu gibi söz konusu bağlılığın iman ve itikati güçlendireceğine inanılmaktadır. Tüm bu beklentilerin sanal ağ odalarında nasıl ortaya konacağıyla ilgili en ufak bir emare yoktur. Sakallı olmak/olmamak dışında beklenen özelliklerin hiçbiri ölçülebilir, ispatlanabilir nitelikte değildir. Buna rağmen beklenmesi dikkat çekicidir.

Gerçek hayattan soyutlanarak sanal ağ odalarına taşınan iman ve itikat gibi değerlerin mutasyona uğradığını söylemek mümkündür. Yani hipergerçekleşmiş , 'miş gibi yapma' durumu ortaya çıkmış ve bir gerçeklik yitimi meydana gelmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Postmodern çağın en sıra dışı yaklaşımlarından biri olan Baudrillard'ın Simülasyon Kuramı yeni iletişim teknolojilerinin gündelik hayatın merkezine yerleşmesiyle daha da anlamlı hale gelmiştir. Yeni nesil teknolojiler gündelik yaşam pratiklerinin hemen her alanında gerçeği ikame etmeye başlamış ve sanal, kopya bir dünya meydana getirmiştir. Bununla birlikte post modern çağın karmaşık yapısı içerisinde kaybolan günümüz insanı için gelişen teknoloji bazen de kurtarıcı olabilmektedir. Geleneksel yapılarda halen fail konumundaki toplumsal normlar ve yasalar, gerçeği emen ve yok eden bu yeni nesil iletişim teknolojileri sayesinde bypass edilebilmekte, bu sayede yeni etkileşim alanları açlabilmektedir. Geleneksel bir toplum olan Türk toplumunda da hala kültürel normlar ve dini yasalara göre şekillenen evlilik kurumunun oluşum sürecinde yeni nesil teknolojiler üçüncü bir yol olarak görülmektedir. Özellikle muhafazakâr bireylerin evlilik sürecinde yaşanması gereken toplumsallaşma ve etkileşim ihtiyacına cevap veren yeni medya ortamları bu sayede ciddi bir açığı kapatmaktadır. İslami referanslara göre sosyalleşmek isteyen karşı cinsten bireyler gerçek mekân eksikliğini yeni medya ortamlarının sağladığı sanal mekânlar sayesinde giderebilmektedir. Gerçeğin sanal olanla ikame edilme sürecinde olması muhtemel değerler erozyonunun İslami evlilik sitelerinde de yaşanması sürpriz değildir. Yapılan araştırmada da bu beklentinin sağlanmasını görmek mümkündür. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular irdelendiğinde geleneksel kodların dijitalleşerek yeni medya ortamlarına uyumlu hale geldiği görülmektedir. Evlilik sitelerinin ilişki danışmanı veya imam istihdam etmesi, üyelik sürecinin yeminle tamamlanması bunun açık göstergesi niteliğindedir. Özellikle dini kaidelerin yeni medya ortamlarının bir parçası olması dikkat çekicidir. Zira dini referanslar gerçek hayatta yaşam tarzı ve pratikleriyle gözlemlenebilir haldeyken dijital ortamda sadece söylemsel boyutuyla kalmaktadır. Dolayısıyla 'gerçeğin temas edilebilirliği' dijital ortamda zorlaşmaktadır. Bu yönüyle birinci ve ikinci araştırma sorusunun yanıtı ortaya konmuştur. Kullanıcılar arasında da beklentiler ve kullanım pratikleri değişkenlik göstermektedir. Kadın kullanıcıların asgari beklentileri "ahlak" kavramı etrafında şekillenirken, erkek kullanıcılar "mahremiyet" ve "namus" kavramları üzerine beklentilerini inşa etmektedirler. Zira dindarlıkla namus arasında doğrusal ilişki bulunduğu

Türk toplumunun ön kabullerinden biridir. Bu nedenle kullanıcılar doğrudan tanı(ş)madıları kişilerde karşılıklı böyle bir beklenti içine girerek aslında bir yanılmasa yaşamaktadırlar. Bir diğer fark da kullanıcıların motivasyonlarıdır. Kadınlar gerçek görsel kullanmaktan kaçınırlarken, erkek kullanıcıların nispeten gerçek görsel kullandığı gözlenmektedir. Türbanlı veya türbansız oluşlarına göre kadın kullanıcıları illüstrasyonlar temsil etmektedir. Kadın kullanıcılar gerçek görsel kullanmamayı da mahremiyetle açıklamakta ve gerçek fotoğraf olmamasının müstakbel eş adayının da isteyeceği bir şey olduğunu iddia etmektedirler. Buna göre üçüncü ve dördüncü araştırma sonucu da yanıtlanmıştır. Gerçek yerine sanal mekânlarda evlilik yapmanın gerekçesini birçok kullanıcı helal sınırlar içinde kalma güdüsüyle açıklamaktadır. Kullanıcılar, karşı cinsten helali olmayan biriyle bir arada bulunmanın günah olması nedeniyle sanal evlilik mekânlarına yöneldiklerini beyan etmektedir. Bu sayede hem helal sınırlar içinde kalmak hem de karşı cinsle etkileşim kurmak mümkün olabilmektedir. Böylece araştırmada yanıtı aranan beşinci araştırma sorusu helal haram kavramlarıyla site kullanımı arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak yanıtlanmaktadır. Sitede yapılan paylaşımlar ve mesajlar, tercih ve beklentiler bağlamında ele alındığında kullanıcı sosyolojisinin muhafazakâr ve dindar bir kesime denk düştüğünü söylemek mümkündür. Karşı cinsle hiçbir şekilde aynı mekânda bir ortamda bulunulamayacağını beyan eden kullanıcıların siteyi daha yoğun kullandığı gözlemi bu ihtimali güçlendirmektedir.

Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda dini ve kültürel kodların böylesine baskın olduğu Türk toplumunda bile evlilik gibi dini ve kültürel referanslarla örülmüş bir kurumun gerçekmiş gibi konumlandırılan sanal mekânlarda tesis edilmesi dikkat çekicidir. Söz konusu taşınma sadece mekânla sınırlı kalmamış gerçekte var olan birtakım değerler de dijital ortama taşınmıştır. İnsanların sanal ortamda gerçek dini ritüellere bağlı kalmaya çalışması, söz konusu değerlerin deforme olmasına yol açmıştır. Bununla birlikte bu yeni tip dini evlilik anlayışı bir noktadan sonra sanaldan gerçeğe taşınan veya taşınması gereken bir süreç olduğu için, gerçekte sanal girift, melez bir yapıya dönüşmektedir. Neyin gerçek neyin sanal olduğu flulaşmakta ve Baudrillard bir kez daha haklı çıkmaktadır.

Sonuç olarak, araştırmada ortaya konan verilere dayanarak, günümüzde gerçekte sanalın birbirine karışmasının kapalı, muhafazakâr ve geleneksel toplumlarda bile birbirine karıştığını söylemek mümkündür. İslami evlilik sitesi kullanıcılarının, etkileşimlerinin ve iletişimlerinin olgunlaştığı dönemlere odaklanan bir araştırma yapılması bu çalışmayı daha

da anlamlı hale getirecektir.

KAYNAKÇA

- ADANIR, Oğuz, (2008), *Simülasyon Kuramı Üzerine Notlar ve Söyleşiler*, Hayalet Kitap, İstanbul.
- ADANIR, Oğuz. (2016) *Baudrillard*; İstanbul: Say Yayıncılık.
- BAUDRILLARD Jean, (2005), *Bir Parçadan Diğere*, (Çev. Yaşar Avunç), İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- BAUDRILLARD Jean, (2010), *Nesneler Sistemi*, (Çev. Oğuz Adanır), Boğaziçi Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul.
- BAUDRILLARD Jean, (2012b) *Kusursuz Cinayet*, Necmettin Sevil (çev), Ayrıntı Yayınları, Üçüncü Baskı, İstanbul.
- BAUDRILLARD, Jean (2016a), *Simgesel Değiş Tokuş ve Ölüm*, Oğuz Adanır (çev), Dördüncü Baskı, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- BAUDRILLARD, Jean, (1991), *Sessiz Yiğınların Gölgesinde Ya da Toplumsalın Sonu*, (Çev. Oğuz Adanır), Doğu Batı Yayınları, 1. Basım, İstanbul.
- BAUDRILLARD, Jean, (2009) *Gösterge Ekonomi Politikası Hakkında Bir Eleştiri*, (Çev. Oğuz Adanır), Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- BAUDRILLARD, Jean. (2002a). *Tam ekran*. (Bahadır Gülmez, Çev), Yapı Kredi Yayınları, İkinci Baskı, İstanbul.
- BAUDRILLARD, Jean. (2002b). *Violence of the Virtual and Integral Reality*, Living Literacies Text of the November, 14-16 November, Conference.
- BAUDRILLARD, Jean. (2013). *Tüketim Toplumu*, (Çev. Hazal Deliceçaylı, Ferda Keskin), Ayrıntı Yayınları, Altıncı Baskı, İstanbul.
- BAUDRILLARD, Jean. (2015). *Şeytana Satılan Ruh ya da Kötülüğün Egemenliği*, (O. Adanır, Çev). Doğu Batı Yayınları, 3. Baskı, Ankara.
- BAUDRILLARD, Jean. (2016b). *Simülakrlar ve Simülasyon*, (Çev. Oğuz Adanır), Doğu Batı Yayınları, 10. Basım, Ankara.
- BAUDRILLARD, Jean.(2012a). *Neden Her Şey Hala Yok Olup Gitmedi?*, (Çev. Oğuz Adanır) Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.
- CAMPBELL, Heidi A. (2012). *Understanding the Relationship between Religion Online and Offline in a Networked Society*, Journal of the American Academy of Religion, 80 (1), pp. 64- 93.
- CASEY, Cheryl A. (2001). *Online Religion and Finding Faith on the Web: An Examination of Beliefnet.org*, Proceedings of Media Ecology

Association, Volume 2, 32-40.

CEVİZCİ Ahmet, (1999) *Felsefe Sözlüğü*, Paradigma Yayıncılık, 3. Basım, İstanbul.

ÇELİK Celalettin, (2010) *Değişim Sürecinde Türk Aile Yapısı Ve Dini Paradigmatik Anlam Ve İşlev Farklılaşması*, Karadeniz Araştırmaları Dergisi, Sayı 8.

ELLISON Nicole, HEİNO Rebecca ve GİBBS Jennifer. (2006). *Managing Impressions Online: Selfpresentation Processes In The Online Dating Environment*. Journal of Computer Mediated Communication, Volume 11, Issue 2, 1 January, pp. 415-441.

EROĞLU Özkan, (2014), *Baudrillard'ı Okumak*, Tekne Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul.

GÜZEL Mehmet, (2015) *Gerçeklik İlkesinin Yitimi: Baudrillard'ın Simülasyon Teorisinin Temel Kavramları*, FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi), Bahar, sayı: 19, s. 65-84.

<http://www.zevac.merihnet.com/index.php> (Erişim Tarihi: 12-27 Ekim 2019).

<https://www.elitislamievlilik.com/>(Erişim Tarihi: 12-27 Ekim 2019).

<https://www.gonuldensevenler.com/dashboard> (Erişim Tarihi: 12-27 Ekim 2019).

KOZİNETS Robert. V. (2006). Click to Connect: Netnography and Tribal Advertising, Journal of Advertising Research, September, pp. 279-288.

METİN Osman ve KARAKAYA Şeref, *Jean Baudrillard Perspektifinden Sosyal Medya Analizi Denemesi*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi / Cilt: 19, Sayı: 2, Aralık 2017, 109-121.

ÖNGEN Orkun, *Sosyal Medya Kullanıcılarının Gerçeklik Yanılgısı*, e-Journal of New Media/Yeni Medya Elektronik Dergi - eJNM January 2017 Volume 1 Issue 1.

ÖZGÜL Gönül Eda, *Bir Görme Biçimi Olarak Yeni Medya: Kamusal Bir Alan İmkânının Araştırılması*, Journal of Yasar University 2012 26(7) 4526 – 4547.

PALA Saibe, (2015). *Evlilik Sitesi Kullanıcılarının Karakteristikleri ve Kullanım Motivasyonları*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

PELTEKOĞLU BALTA Filiz, (2012). *Sosyal Medya Sosyal Değişim*, Sosyal Medya – Akademi İçinde, Ed. Tolga Kara, Ebru Özgen, Beta Yayınları, 1.

Baskı, İstanbul.

SMITH, Aaron ve ANDERSON Monica, (29 Şubat 2016). *5 Facts About Online Dating*. Erişim Tarihi: 08 Ekim 2019, <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/02/29/5-facts-about-online-dating/>.

ŞAYLAN Gencay, (2002), *Postmodernizm*, İmge Kitabevi, 2. Baskı, Ankara.

VARNALI Kaan, (2013). *Dijital Kabilelerin İzinde*, Mediacat Yayınları, İstanbul.

VERSCHOOR-Kirss Alex, (2012). *Even Satan Gets Likes on Facebook. The Dynamic Interplay of Religion and Technology in Online Social Networks*, Journal of Religion and Society, Vol. 14, pp. 1- 12.

READING THE ISLAMIC MARRIAGE SITES BY THE CONCEPTS OF SIMULATION, REALITY, AND HYPERREALITY

© Mahmut AKGÜL^a

Extended Abstract

This study examining the forms of simulating reality with reference to the Simulation Theory of Jean Baudrillard, one of the most important philosophers of the postmodern era, discusses the research question through Islamic marriage sites. According to Baudrillard, whose Simulation Theory asserts that material reality has disappeared physically and as well as conceptually, only virtual reality, namely, the simulated version of reality has been left over. For him, simulation is neither an image of the 'real' nor is it the version of the reality pretending to be 'real'. He gives the example of a patient to explain the simulation: a malingerer at first lies on a bed and tries to make people believe. The person who is acting in the illness simulation does not only pretend but also reveals that he convinces oneself by finding various symptoms in his body before the surrounding people do so. On the other hand, Baudrillard emphasizes that simulation eliminates the difference between real and fake and also between real and imaginary (2016b: 15-16). Real and fake irreversibly disappeared for good by completely dissolving the lines between real and imaginary. What is only left over from the no longer accessible reality is the hyperreality which is deprived of origin and reality and derived through models. In other words, everything that can be called real now becomes hyperreality. One of the most remarkable components of simulation theory is mass media. Imitations, images, and codes have dominated daily life in a society that is virtualized by media and information networks; they are the fundamental element that generates social reality. Virtual reality has surrounded the social life in a way that the socialization level of individuals becomes directly proportional to their relationship with media. That is to say, the masses are always subject to a communication bombardment; in Baudrillard's own words, "what specifies socialization is

^a Asst. Prof., Erciyes University, habercimahmut@gmail.com

the hours spent in front of communication instruments by the amount of news, not theoretical borders” (1991: 22). Media tools that play a dominant role in shallowing the concepts, in substituting the reality by virtuality and in transformation of everything into a dead nature which is nothing more than an image, that is, into a simulation universe, also involve media consumers in this process. The postmodern human can take a place in the production process of virtual reality by technical possibilities of new media platforms and provides for reality to become unreachable further. He does this with great sincerity. Just because it is thought that ‘synthetic’ gestures of the modern society that has a very advanced level of technology are superior to traditional society’s gestures necessitate physical participation (Baudrillard, 2010: 71-72). Societies, today, are convinced that they do live in a genuine reality rather than virtual one, by the help of virtual technologies; an enormous effort, energy, and money is spent to this end (Adanır, 2016: 53). One of the virtual realities of new media technologies is online dating sites. People, nowadays, benefit from new media platforms to establish a long dating relationship and marriage. It is also confirmed that marriages via dating sites as a result of falling under the spell of virtual reality have increased day by day. Results of the Pew Research Center’s report about online friends and marriage tendencies in America show a parallelism related view. For the report, 15% of the US population uses such platforms to meet and find partners; 5% of American couples who are married met with each other via dating sites and/or applications (Smith and Anderson, 2016). This increase is seen in Turkey as well. Virtual marriage sites appear attractive to remove the disadvantages arising from the traditional structure of Turkish society. Marriage sites that come to help about overcoming the difficulties during socialization before marriage by the effect of traditional codes and religious references have been preferred more every passing day. Accordingly, marriage sites that design ergonomics of the site based on traditional and religious references by considering related reality cause real to become virtual and be carried into digital platforms by a mutation.

This study that was conducted with reference to this reality aimed to define how Islamic marriages realize in virtual environments. We used ethnography that is a new generation research method in this study; the data set was established by participant observation techniques. Research data were obtained by a data collection method called sniper. We also took care of keeping any finding on names or nicks of the users’ secrets. Technical failures in findings and contents of users were used as are, not corrected. The answer to the following questions was sought in the study.

AS1: How are traditional codes and religious references transferred to the new media medium?

AS2: Are there any religious rituals that are detached from their real context and transferred to new media?

AS3: Do the expectations of Islamic marriage site users vary by gender?

AS4: With which concerns are Islamic marriage sites used, or are they becoming popular?

AS5: What are the values and norms that affect the use of the sites?

We observed when findings were evaluated that there are common features in both three Islamic sites as well as different features. The minimum requirement for users in both three sites that run by a similar logic is the intent to marry based on Islamic conditions. Both three sites lay bare that they do not serve for purposes such as friendship or flirt. Completing the membership process by an oath and employing a relationship consultant or imam is the explicit evidence of this issue. It is attention-grabbing for religious principles to be a part of new media platforms. Religious references have been digitalized by moving away from its real context. Related findings confirm the 1st and 2nd hypotheses. Expectations and usage practices of users vary. Minimum expectations of female users shape around 'morals' concept while male users build their expectations on the concepts of 'privacy' and 'honor'. As is known, the linear relationship between piety and honor is one of the basic foundations of Turkish society. Yet another difference is the motivations of users. For observations, women avert from using real pictures while men use partly real pictures. Illustrations represent female users based on their turban use. Female users explain averting from real pictures by privacy; they also allege that the real picture use is not a thing that husband-to-be wants. Many users explain the reason for marriage in virtual platforms instead of real environments by the motive of staying in halal borders. They emphasize that being together with the opposite sex who is not halal for him is a sin is the reason for them to prefer virtual marriage platforms. The validity of Baudrillard's opinions has been evidenced one more time when we make a general assessment by considering all these. It is remarkable that establishing the institution of marriage that is equipped by religious and cultural references in virtual platforms which are positioned as if it were real even in Turkish society where religious and cultural codes are so dominant. There is not only a transformation towards virtual; a transfer of several values into digital platforms is the point of question as well.

Keywords: New Media, Jean Baudrillard, Simulation, Hyperreality, Islamic Marriage.

